

KRÖNIKA 1954

SLÄKTFÖRENINGEN SÖDERBAUM

Släktkrönika 1954

AKTENSKAP

Den 29 maj mellan *Christer A. D. Rosenmüller* och sjuk-sköterskeeleven *Margaretha Granström*, dotter till vägentreprenören *Elis Granström* och hans maka *Märta, Marianne-lund*.

FÖDDA

Den 18 juli, *Richard Duvall* och *Peter Duvall*, söner till *Christer* och *Margaretha Rosenmüller*, Stockholm.

Tillägg till 1953 års krönika:

Den 6 december 1953, *Patrik*, son till *Herrick* och *Margareta Baltscheffsky*, född *Vilén*, Åbo.

UTNÄMNINGAR

Per Olof Söderbaum har erhållit befattningen såsom andre stadsläkare i *Kiruna*, världens största stad (till ytvidden).

FLYTTNINGAR

Danskonstnärinnan Ulla Söderbaum har flyttat till *Düsseldorf*, där hon från och med den 1 september engagerats vid *Stadtsoper*.

Fru Tyra Söderbaum har flyttat till *Gössäter* vid *Kinneskulle*.

FÖDELSEDAGAR

På julafton fyllde doktor *Wilhelm Söderbaum* i *Tällberg* 80 år. Om sin födelsedag och om hyllningarna skriver *Wilhelm* följande till sin broder *Carl Emil* och svägerska *Marianne*.

»Jag har här, när jag blev 80 år alldeles oförhappandes blivit föremål för så många bevis på släktkärlek och både gammal och ny vänskap, att jag fullständigt drunknat i papper och blommor. Hör här, huru vi firade julafton i år.

Greta började med att väcka mig ur min ej alltför söta slummer klockan halv sju, dels för att själv hylla sin gamle fader, dels för att sätta honom på benen, ty klockan åtta kommo byborna valsande här. Det är brukligt, att det endast är karlar som gratulera varann och dito på spinnsidan; någon promiscuitet är det ej här, utan livet leves efter gamla dogmatiska principer. Det talades och så överlämnades en stor, fin och varm pläd för att förhindra åldersbranden i benen — antar jag. Matsalen blev i alla fall fullsatt, och där dracks kaffe och nojsades som vanligt vid långbordet.

Det dröjde ej länge efter det de försvunnit, förrän det kom ett gäng från *Leksand* med prosten i täten och de hade med sig en stor och vacker *Leksandskurbits*, utförd i *Jobstryck* efter vår förnämsta *Leksandsmålare 1801* — den sitter nu ovanför soffan i salen. De ädla givarna försvunno emellertid i röda rappet — somliga skulle predika, andra väntade väl julglöggen på, antar jag, så vi blevo ensamma fram emot ettiden. Ensamma med *Ingrid Frunck*, som var vänlig att gästa oss över julen. Det var i år ej så många nedifrån *Leksand*, men det är mera underligt, att överhuvud någon kommer en sådan dag. Det blev emellertid ett kärt göra att se igenom alla vänliga hälsningar, som kommit med post, telegraf och blombussar, och mycken vila blev det just ej mellan slagen tills vi kastade oss över grisen och *Gretas* hemkärnade smör.»

Två doktorsdisputationer

Ur *Svenska Dagbladet* den 26 april 1954 är följande notis hämtad.

Staphylococcers beteendemönster

G. Wallmark

40 procent av alla friska människor har sig själva ovetande *staphylococcer* — varbakterier — vanligen på huden eller i näsan. Ett stort antal infektioner orsakas av dessa bakterier, vilkas känslighet för antibiotica undersökts av med. lic. *Gösta Wallmark*. Denne disputerar på måndagen på *Karolinska sjukhuset* på en avhandling härom.

Dr Wallmark har sökt kartlägga de olika bakterietyperna vid olika sjukdomstillstånd. Utbrott av matförgiftningar orsakas ofta av *staphylococcer* som vuxit i någon maträtt eller i en infektionshärd hos en kock. Man har möjlighet att spåra smittan genom ett typningsförfarande med tillhjälp av bakteriofager, ett virus som angriper *staphylococcer*.

För sjukhusen utgör det ett stort problem att *staphylococcerna* besitter stor motståndskraft mot olika antibiotica. Framför allt gäller det *penicillin*. Känsliga *staphylococcer* oskadliggöres visserligen, men ett antal stammar visar sig resistenta, varför man vid en senare behandling nödgas använda andra medel.

Avhandlingen har titeln »*Bacteriophages types, sensitivity to antibiotics, and penicillinase production of staphylococcus aureus (pyogenes)*». Opponenterna: *Laborator G. Hedén* och *docent Tunevall*.

Ur samma tidning den 13 maj 1954 hämtas följande.

Röntgenundersökningar

Lars Billing

Med. lic. Lars Billing försvarar på torsdagen på Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg en avhandling med titeln »Roentgen examination of the proximal femur end in children and adolescents». Arbetet behandlar röntgenundersökning av övre lårbensänden, ett relativt komplicerat rymdgeometriskt problem om man vill ha exakta upplysningar om alla anatomiska detaljer.

Svårigheterna är störst vid undersökning av barn och ungdomar, där en exakt röntgenteknik är särskilt viktig för diagnos av sjukliga förändringar i ledhuvudet. Förf. har utarbetat en standardiserad röntgenteknik, vilken ger röntgenbilder, som i flertalet fall lämnar alla önskade upplysningar. Diagnosen av s. k. epifysglidning hos ungdomar kan nu genom ett enkelt mättingsförfarande ställas tidigare och säkrare än förut. Även för röntgenundersökning under pågående operation av denna åkomma har förf. skapat en enklare och exaktare teknik än den som tidigare använts.

Undersökningarna har gjorts vid ortopediska klinikens röntgenavdelning och röntgenavd. III på Sahlgrenska sjukhuset.

Opponenten är professor K. Lindblom och överläkaren docent E. Severin.

Pelle Söderbaum död

På nyåret 1954 började Pelle få besvär med sin hals. Väderet var emellertid kallt, varför han drog sig för den långa resan till Stockholm för läkarkonsultation. När han äntligen, i mitten av april, intogs på Mörby lasarett kunde endast konstateras cancer i strupen, men icke något åtgöras och han dog där den 8 maj 1954. Han skulle den 9 december samma år blivit 80 år. Gravsättning skedde, i enlighet med Pelles testamente, på Ununge kyrkogård, där en sten med hans namn utmärker hans sista vilorum.

Pelle var den siste kvarlevande av syskonskaran från Harnäs. Efter hemmets upplösning ägnade han sig, efter några mellanstick i skilda branscher, åt sjömanslivet och hans liv i detta yrke har förlupit på ungefär samma sätt som den svenske genomsnittssjömannen av Pelles generation. Han avlade styrmansexamen och examen i ångmaskinslära år 1896 samt sjökaptensexamen år 1900. Han fick styrmansbrev år 1896 och sjökaptensbrev år 1915 — de två sistnämnda handlingarna av kommerskollegium utfärdade dokument.

Bland Pelles kvarlåtenskap finnas bevarade bl. a. tre svenska sjöfartsböcker, i vilka finnas antecknade hans anställningar ombord å större fartyg. Han gick första gången till sjöss såsom jungman den 4 oktober 1892 med skonertskeppet Frej av Gävle. På denna resa kom han till Afrika och Ost-

indien och återkom till Gävle den 14 juni 1895. Denna resa blev Pelles längsta anställning ombord i ett och samma fartyg. Den 17 april 1915 är hans andra sjöfartsbok utskrivet, vilket innebär att 28 fartyg äro avverkade. I början av den tredje boken, som börjar i maj 1917 finns följande anteckning »Duplett. Föregående fortsättningsbok förlorad vid Friggas förolyckande.» Alltså synes även ett skeppsbrott ingå i Pelles meritförteckning — möjligen en krigsförlisning under första världskriget. Det sista fartyget i denna bok hette Othem av Slite.

Från år 1899 härstammar följande betyg:

»The undersigned, Commander of the Netherland tank-steamer SUTTAN VAN LANGKAT, declares that P. Söderbaum has served on board this steamer as second Mate, on a voyage from Calcutta to Dundee, Febr 23rd 1899 till April 18th 99 and he has proved himself a sober and intelligent person, and given me entire satisfaction. Dundee April 18th 1899 H. Poel Master.»

Det finns många andra betyg bevarade. De innehålla oftast goda omdömen om Pelle beträffande hans sätt att handhava både fartyg och folk.

Under 1930-talet vistades Pelle i Stockholm. Under vintrar- na synes han ha försörjt sig bl. a. med tillfällighetsarbete hos expeditiönsfirmorna, men om somrarna förde han Stockholms Ångslups Aktiebolags ångbåtar och färjor. Med åren blev nog horisonten allt snävare. Hans sista anställningsbetyg lyder sålunda kort och gott »Att kapten P. Söderbaum tjänstgjort hos oss som befälhavare under tiden 28 april—15 september 1935, samt att han fullgjort sina åligganden till vår fulla belåtenhet intygat. Stockholms Ångslups Aktiebolag.»

Ett sällsamt mellanspel i sitt sjöfararliv hade Pelle under åren 1907—1910, då han engagerade sig i belgiska Kongo såsom »capitain adjoint de steamer». Anställningen torde närmast hava inneburit befälhavare på en flodångare, men att sysslan icke saknat social pondus framgår av den fina uniform, i vilken han låtit fotografera sig.

År 1940 flyttade Pelle till Skebobruk, där han blev pensionär på Stiftelsen Hem för gamla män. Han fann sig väl tillrätta i miljön där och genom sin härdighet och hjälpsamhet blev han både populär och aktad bland sina medmänniskor. Eftermälena från stiftelsens ledning och från kamraterna på hemmet voro också präglade av uppriktig saknad och innerlighet.

Pelle torde alltid ha haft lätt att finna sig tillrätta i livets olika omständigheter, sådana de för dagen yppade sig. Sedd med vår tids ögon hade Pelle betraktats såsom en hoppjerka, men hans stora ombytthet ifråga om arbetsplatser bör nog bedömas med hänsyn tagen till hans glada och ljusa syn på tillvaron. Genom sitt val av levnadsbana blev Pelle till stor del hänvisad att bo i kappsäck, men även om den barlast, han kunnat släpa med sig har fått anpassas därefter, så har han dock genom livet pietetsfullt vårdat och bevarat ett konfirmationsminne från sin moder, C. O. Rosenius bok Fader Vår.

Pelle, som icke efterlämnade några arvsberättigade släktingar, hade testamenterat sin kvarlåtenskap till sjuksköterskan Julia Söderberg i Skebobruk. Släktföreningen hade han emellertid icke glömt. Sålunda hade Pelle förordnat, att förutom hans papper, två guldklockor, några silversaker, en tubkikare och en sextant skulle tillfalla släktföreningen.